Ч. 44. Pocztowe należytości opłacono ryczałtem. Львів, неділя 9. листопада 1930 р. Рік XXXII.

Виходить що тижня в неділю.

Адреса редакції і адміністрації „Свобода", Львів, Ринок 10, II. пов.

# СВОБОДА

СЕЛЯНСЬКА ҐАЗЕТА

ПЕРЕДПЛАТА виносить в краю: місячно 80 сот., чвертьрічно 2 зол. 20 сот. В Америці 2 дол. річно. Зміна адреси 50 сотиків. Поодиноке число коштує 20 сот.

Телеф. Редакції: 29-41. Телеф. Друкарні: 29-26.

## Вибори на карку.

День 16-го листопада не за горами. А в тому дні відбудуться найтящі вибори, які колинебудь мав наш нарід.

Кожні вибори попереджує своєрідний шум у краю. Перед самими виборами немає дня, щоби в краю не відбувалися великі віча и наради. Всі газети переповнені звідомленнями з виборчого руху. Веселі вістки переплітуються з сумними, а інколи є з чого і посміятись. Взагалі передвиборчий час буває цікавий і підбадьоруючий.

Перед виборами, що мають відбутися 16-го листопада, цього не видко. Крім віч 1-ки не чути про інші масові віча й наради, а в багатьох ґазетах, навіть польських, не видко й згадки про вибори. Не чуємо й про українські віча або наради.

Віча й наради є дуже тісно звязані з виборами. Не дивниця, що декому здається, що без цього не може бути ніяких виборів, а принайменше не можна без цього мати успіху у виборах. Є такі люде й між українцями і вони такими своїми думками ширять і скріплюють у інших знеохоту до виборів і зневіру до нашого виборчого успіху. А цей погляд є з тої причини дуже шкідливий і в своїй основі є зовсім мильний. Адже кожний знає, що вибори виграється не вічами й нарадами, лише виборчими картками.

Віча й наради потрібні тоді, коли великим масам виборців треба вияснити ту справу, яку вони мають при виборах підтримати своїми картками. А вже найбільше потрібні віча тим, хто хоче закрити сумну правду гарними словами. Нам не потрібно ні одне ні друге. Наш нарід вже добре знає, що значать вибори, і знає, чому він має голосувати, яку справу підтримати й на кого голосувати. В нас вибору немає: або ти є карним членом українського народу і тоді голосуєш за єдину українську національну листу, яка має **Ч. 11.**, або ти є прислужником Москви чи хрунь, тоді роби собі, що твоя нечиста совість тобі каже. А правди ми не хочемо ні прикривати ні примащувати. Йдемо до виборів так само, як з дня на день боремось за свої права.

Але мусимо тут звернути увагу на одну дуже важну справу. Кажемо, що для виборів віча й наради не конечні. Так, але ніяких виборів не можна перевести без організації. Хоч би те, що до виборів стають міліони виборців і кожний мусить мати приписану законом картку, якою голосує. З тим не булоб труду, колиб у кожній хаті була хоч одна особа грамотна та колиб був для цього відповідний папір і чорнило. А папір мусить бути білий, без ніяких знаків, чистий і навіть не лінійований. На жаль є ще такі українські села (прм. на Поліссі), де на ціле велике село є один-двох грамотних. Отже принайменше оті картки треба заготовити в одному місці і роздати їх нашим виборцям. А навіть цеї простої річі не можна втяти без організації.

Коли досі хто відтягався від політичної організації, то теперішні вибори навчать його, що в майбутньому не сміє цього робити. Помимо теперішних тяжких умовин ми все таки зробили все, що треба було зробити до виборів. А зробили ми це лише завдяки тому, що все таки в нашому народі є маса свідомих людей, які є зорганізовані і допомогли виконати тяжке завдання. Коли-ж весь наш нарід буде зорганізований, то переводити і найтящі вибори буде легкою забавкою.

Завдання і ціль при цих виборах у кожного з нас ясна. Коли хто не знає цього по своїй свідомости, тому підкаже це душевне чуття, але ніхто не буде голосувати собі і свойому народові на шкоду. Натомісць є важною справою те, щоби кожний мав картку і не лінувався піти та спокійно вкинути свою картку з **ч. 11.** до виборчої урни. Цього вже мусять допильнувати на цей раз одиниці, які знають, що то є організація і що значить святий обовязок перед народом і для народньої справи.

## На вибори!

**Вибори — це засіб боротьби за права народу.**

**Всі українці як один ідуть до виборів і голосують за ЄДИНУ УКРАЇНСЬКУ ЛИСТУ Ч. 11**

**Як мущини так і жінки мусять сповнити цей свій нетяжкий, а ДУЖЕ ВАЖНИЙ ОБОВЯЗОК.**

**Сміло ідіть до виборів, бо це ВАШЕ ПРАВО.**

**Вибори Є ТАЙНІ і ніхто не має права питати ні заглядати, яку картку Ви вложите до коперти при виборчій комісії. Коли би хто намагався це зробити, ЗАТЯМТЕ СОБІ ЙОГО І СВІДКІВ. За це ГРОЗИТЬ ЙОМУ КАРА ВІД 1—5 ЛІТ ТЮРМИ.**

**Та картка у кожного українця й українки мусить бути 11.**

**Коли кому забракне друкованої картки, хай дістане чистого білого паперу, витне собі таку розміром картку, як друковані і напише перо 11. Така картка буде важна, щоби лиш не було на ній нічого більше тільки сама цифра 11. Навіть КРАПКИ (точки) НЕ СМІЄ БУТИ крім цифри.**

**Всі до виборів, всі з КАРТКОЮ ч. 11!**

## Зарядження церковної влади.

Греко-католицький Митрополичий Ординаріят у Львові оголосив розпорядок, яким поручає всім священикам львівської архієпархії, щоби для упрошення Божого милосердя в тих тяжких часах, які переживає наша церква і нарід, додавали при кожній Службі Божій по три прошення „во время всенароднія скорби", а також відправляли що неділі молебен на ту саму ціль.

Крім того зарядив Митрополичий Ординаріят, щоби дня 1. листопада ц. р. духовенство і вірні здержались від всяких церковних маніфестацій на честь поляглих.

—o—

## Арештування українських послів і сенаторів.

В останньому часі арештовано б. українських послів Сергія Хруцького і Гр. Тершаківця та б. сенатора В. Бараника. Арештовано також вдруге б. посла Ол. Яворського. Список арештованих б. українських послів представляється тепер так:

**З Українського Клюбу:** 1) д-р Степан Біляк, 2) д-р Іван Блажкевич, 3) Павло Васильчук, (засуджений на рік вязниці), 4) Олекса Вислоцький, 5) Олекса Дроздовський, 6) Іван Заваликут, 7) Володимир Кохан, 8) Степан Кузик, 9) о. Леонтій Куницький, 10) д-р Дмитро Левицький, 11) Іван Ліщинський, 12) Антін Максимович, 13) Дмитро Паліїв, 14) о. д-р Володимир Пелих, 15) Гриць Тершаковець, 16) Володимир Целевич, 17) Сергій Хруцький і 18) Олекса Яворський.

**З Радикального Клюбу:** 1) Семен Жук, 2) Осип Когут, 3) Антін Нивинський, 4) Микола Рогуцький.

**Сельроб:** Максим Чучмай.

**Дикий:** д-р Михайло Західний.

З б. **сенаторів** арештовані доси: 1) Василь Бараник (УНДО), 2) Сергій Козицький (сельроб), 3) Микола Кузьмин (УНДО) і 4) о. Юліян Татомир (УНДО).

## Голосуймо на 11-ку.

За почином нашої партії УНДО маємо обєднання всіх українців і білорусинів у Польщі для виборів до сойму й сенату. В одних виборчих рядах стають обєднані два братні народи. В одній виборчій лаві стає український селянин, робітник і трудовий інтеліґент. Всі кляси і стани українського народу без вийнятку, всі національні партії подали собі руки, щоби зробити велике національне діло. Ми мусимо бути горді з цього, що власне тепер повстав один український виборчий бльок, та ще получився з близьким нам білоруським народом.

Але гордитись цим було би за мало. Ми, українці, не обєднались для святкування й самохвалення, але для праці, тяжкої і великої виборчої праці. Завидувати будуть цьому обєднанню сусіди, а тішитись будемо ми щойно тоді, коли в цім виборчім таборі закипить жвава праця й коли та праця звінчається при виборах нашим успіхом.

До цеї побіди нам недалеко. Її добра половина вже за нами, бо ми довели до обєднання всіх українських партій. Але другу половину праці ще мусимо зробити. Ця друга половина праці полягає в тому, щоби кожний з нас, українців:

1. віддав голос на обєднану листу „Українського і Білоруського Виборчого Бльоку;

2. доглянув, щоби всі його сусіди, знайомі, родичі, односельчани, всеодно чи мущини чи жінки, пішли до виборчої урни й голосували на ч. 11 Українського і Білоруського Виборчого Бльоку;

3. щоби освідомити всіх громадян, що поза листою нашого Бльоку ч. 11 немає другої спільної і незалежної української національної листи;

4. щоби освідомити всіх виборців, що ці вибори є великої ваги для нас, українців, бо ними маємо засвідчити, чи маємо право до життя й розвитку.

Тому хай піде всюди жвава виборча праця на місцях. Хай кожний виборець стане працівником для повної побіди нашої виборчої і народньої справи. Хай ніхто не відказується від виборчої роботи і не викручується від того, щоби віддати свій голос на листу ч. 11. Голосувати на цю листу каже кожному з нас наша народня честь і його власне сумління.

Сповнім гідно цей свій громадянський обовязок. Є хвилини в життю народу, де тільки рішучість, праця і громадянська відвага можуть виграти справу. Такою важною хвилиною в життю нашого українського народу є власне отсі вибори до сойму і сенату. Ці вибори ми мусимо виграти! На це й обєднались ми всі, українці, на це обєднались ми і з білорусинами.

Киньмо всі наші сили у виборчу боротьбу!

Наш виборчий успіх дасть нам підставу до дальших успіхів в нашому народньому життю в майбутньому.

Wyciąg z protokołu wspólnego z dnia 21/X 1930 r. Sąd okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie w sprawie konfiskaty Nr. 41. czasopisma pt. „Swoboda" z daty Lwów dnia 19/X 1930 r. do Sygn. VI. l. Pr. 254/30 na posiedzeniu niejawnem w dniu 21. października 1930 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie p o s t a n a w i a: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 15. października 1930 r. przez Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie konfiskatę czasopisma pt. „Swoboda" Nr. 41. z daty Lwów dnia 19/X 1930 r. zawierającego w artykule pt. „Żde nas ważkyj obowiazok" w ustępie od słów „Ta popry" do słów „roboty" znamiona występku z § 308 uk. zarządzić zniszczenia całego nakładu i wydać w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. ust. druk. z 17/12 Dzpp. Nr. 6 ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Ogłoszenie drukiem wymienionego wyżej ustępu artykułu ma na celu szerzenie fałszywych wieści, co do przebiegu akcji mającej za cel likwidację sabotaży, aby zaniepokoić publiczne bezpieczeństwo co odpowiada znamionom występku z § 308 uk. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Na oryginale właściwe podpisy. Za zgodność (Podpis nieczytelny) starszy sekretarz.

# Обіцянки і дійсність.

# Повні окружні листи

## кандидатів Українського Виборчого Бльоку ч. 11.

**Виборча округа ч. 27 — Замостє, Білгорай, і Томашів.**

1) Галущинський Михайло, ем. ґімн. проф., Львів (УНДО).
2) Рочняк Олександер, б. суддя, Замостє, вул. Любельська 132/15 (УНДО).
3) Гуль Василь, господар, Депултиче Руське, Холмський повіт.
4) Бодак Михайло, господар, Волиця Снятицька, Томашівського повіту.
5) Коман Григор, дрогомістр, Грубешів, вул. Сташіца 7.
6) Карпюк Степан, господар, Тарноград, Білгорайського повіту.
7) Кохан Володимир, господар, Тудорковичі, Сокальський повіт (УНДО).
8) Радостовець Йосиф, б. урядовець, Замостє, вул. Нарутовича ч. 2 (УНДО).
9) Солдачук Іван, господар, с. Лазиска, Замостський повіт (УНДО).

**Виборча округа ч. 28 — Красностав, Грубешів і Янів.**

1) Коман Григор, дрогомістр, Грубешів, вул. Сташіца 7.
2) Антонюк Павло, господар, с. Бородиця, Грубешівський повіт.
3) Кохан Володимир, господар, Тудорковичі, Сокальський повіт (УНДО).
4) Михальчук Михайло, господар, с. Бродок, Грубешівського повіту.

**Виборча округа ч. 56 — Ковель, Любомль, Володимир Вол. і Горохів.**

1) Хруцький Сергій, бувший ґімн. проф., Антонівка, пов. Томашів Люб., б. посол, УНДО.
2) Ерстенюк Дмитро, прив. урядовець, Львів, УНДО.
3) Бунда Єфим, рільник, передмістє Володимира Біло-Береги. УНДО.
4) Жук Семен, рільник, село Підлісці, громада Березці, пов. Кремянець, б. посол, УСРП.
5) Сосай Сильвестер рільник, Острівок передмістя Володимира, УНДО.
6) Власовський Іван, учитель, Луцьк, вул. Затише 1, б. сенатор, УСРП.
7) Черниш Степан кооператор, Володимир, вул. Понятовського 27, УНДО.
8) Кохан Володимир, рільник, Тудорковичі, пов. Сокаль, воев. Львів, б. посол УНДО.

**До сойму з округи 57 — Луцьк, Рівно, Костопіль.**

1) Зеновій Пеленський, журналіст, Львів, УНДО.
2) Антін Нівинський, кооператор, Здолбунів, УСРП.
3) Олександер Ковалевський, директор Українбанку, Луцьк, УНДО.
4) Д-р Михайло Матчак, журналіст, Львів, УСРП.
5) Сергій Вишнівський, прив. урядник, Луцьк, УНДО.
6) Микола Роґуцький, господар, с. Купновичі, воев. львівське, УСРП.
7) Олександер Кудря, господар, Степань на Костопільщині, УНДО.
8) Олекса Ільчук, господар, с. Пашуки на Рівенщині, УСРП.
9) Микола Негребецький, купець, Рівне, УНДО.
10) Зот Ніцель-Настюк, с. Студзьонка, пов. Рівне, УСРП.
11) Микола Столярчук, господар, с. Романів на Луччині, УНДО.

**Виборча округа ч. 58 — Кремянець, Дубно і Здолбунів.**

1) Жук Семен, учитель і б. посол (УСРП).
2) Нівинський Антін, кооператор зі Здолбунова (УСРП).
3) Кибалюк Неофіт, журналіст (УНДО).
4) Д-р Стахів Матвій, журналіст у Львові (УСРП).
5) Яськевич Петро, кооператор у Кремянці (УСРП).
6) Січковський Сергій, дрібний купець у Кремянці (УНДО).
7) Литецюк Данило, господар (УСРП).
8) Кравець Микита, робітник у Кремянці (УСРП).
9) Назар-Назарчук Федір, Панталія, пов. Дубно (УНДО).
10) Романюк Іван, кооператор у Почаєві (УНДО).

**Виборча округа ч. 60 — Пинськ, Лунинець, Столин, Сарни.**

1) Гладкий Гриць, редактор, Львів (УНДО).
2) Раєвський Василь, б. учитель, Сарни (УНДО).
3) о. Протоєрей Тхоржевський Вірослав, Камінь Шляхецький, пов. Кобрин (УНДО).
4) Дячок Пилип, селянин, місто Бережниця, пов. Сарни (УНДО).
5) Хруцький Сергій, б. ґімн. проф. і б. пос., Антонівка, пов. Томашів Любельський (УНДО).

### СЕНАТ.

**Львівське воєвідство:**

1) Інж. Павликовський Юліян, дир. Нар. Торг., Львів (УНДО).
2) Кисілевська Олена, журналістка, Коломия (УНДО).
3) Д-р Гарасимів Антін, адвокат, Стрий (УНДО).
4) Стронський Іван, емер. управитель вселюдн. школи, Львів (УНДО).
5) Роґуцький Микола, господар в Купновичах, воєв. Львів (УСРП).
6) Пушкар Гринь, господар, Вербиця, пов. Рава Руська (УНДО).
7) Д-р Старосольський Володимир, адвокат у Львові (УСДП).
8) Ґрондзаль Созон, господар, Конотопи, пов. Сокаль (УНДО).

**Станиславівське воєвідство:**

1) Галущинський Михайло, б. сен. (УНДО).
2) Д-р Макух Іван, б. сенатор (УСРП).
3) Черкавський Олекса, б. сенатор (УНДО).
4) Гаджировський Юрко, господар (УНДО).
5) Д-р Навроцький Остап, адвокат у Делятині (УСРП).
6) Домбчевська Ірина зі Стрия (УНДО).
7) Лаврук Михайло, господар з Іспасу (УСРП).
8) Д-р Мурович Володимир, адвокат (УНДО).

**Тернопільське воєвідство:**

1) Д-р Антін Горбачевський, адвокат (б. сенатор) УНДО.
2) Микола Загульський, господар, УНДО.
3) Василь Бараник, канд. адв. (б. сенатор) УНДО.

**Волинське воєвідство:**

1) Іван Власовський, ґімн. вчитель, Луцьк, УСРП.
2) Борис Козубський, зем. власник, Кремянець, УНДО.
3) Іван Бондарук, господар, Луцьк, УСРП.
4) Олександер Левчанівський, ґімн. вчитель, Луцьк — безпартійний.
5) Микола Роґуцький, господар, с. Купновичі, воєвідство львівське, УСРП.

**Люблинське воєвідство:**

1) Галущинський Михайло, ем. ґімн. проф., Львів (УНДО).
2) Рочняк Олександер, б. суддя, Замостє, вул. Люблинська 132/15 (УНДО).
3) Новосад Григор, господар, с. Покривка, Холмський повіт.
4) Д-р Горбачевський Антін, адвокат в Чорткові (УНДО).
5) Рудь Захарій, господар, Замостє. вул. Львівська.
6) Солдачук Іван, господар, с. Лазиска, Замостський повіт (УНДО).

——o——

## Уневажнені виборчі листи.

Окружні виборчі комісії в ріжних містах уневажнили цілий ряд виборчих лист, польських і українських, послугуючись ріжними формалістичними кручками. Листу Українського і Білоруського Бльоку уневажнено, оскільки доси відомо, в двох округах: ч. 26 (Люблин-Холм-Любартів) і ч. 47 (Ярослав-Ряшів-Сянік-Кросно).

Польську опозиційну листу Центроліву ч. 7 уневажнено в багатьох округах, між іншим у краківській, де кандидує Дашинський. Наслідком цих уневажнень Центролів стратить коло 80 мандатів.

# Ревізії й арештування у Львові.

**Арештування голови УНДО д-ра Дм. Левицького і секретаря д-ра Л. Макарушки.**

В четвер, 30. жовтня ц. р. рано поліція перевела ревізію в приватному мешканню голови Українського Національно - Демократичного Обєднання і бувшого голови Українського Парляментарної Репрезентації, д-ра **Дмитра Левицького**, якого по переведеній ревізії арештовано. В тім самім часі переведено також ревізію в приватнім мешканню головного секретаря УНДО, д-ра **Любомира Макарушки** і також його арештовано.

В полудне тогож дня явилася поліція в кімнатах Секретаріяту партії (в Народній Канцелярії при вул. Костюшка), поздіймали урядові печатки зі столів і шаф, які наложили були на них в часі ревізії 21. вересня ц. р., і забрали всі акти. Вечером явилися знову представники влади і наложили печатки на входові двері, так що бюро Народньої Канцелярії з тої пори є урядово замкнене.

Домівка Народньої Канцелярії була центральним виборчим бюром Українського і Білоруського Бльоку. Однак, як довідуємося, наслідком запечатання Народньої Канцелярії дальша діяльність Українського Виборчого Бльоку не припинилася.

**АРЕШТУВАННЯ ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА „ДІЛА“.**

В пятницю 31. жовтня ц. р. рано поліція увійшла до приватного мешкання головного редактора „Діла“ **Василя Мудрого** і перевела дуже докладну ревізію. Після того ред. В. Мудрого арештовано.

Від 10½—3 год. тогож дня переведено **ревізію в редакції й адміністрації „Діла“ та „Свободи“**. Забрано всі папери зі стола гол. редактора В. Мудрого і його стіл та підручну шафу опечатано. Одночасно надзвичайно докладно зревідовано столи всіх інших членів редакції, всі шафи й полиці, а також кімнати адміністрації й експедиції.

**РЕВІЗІЯ Й АРЕШТУВАННЯ У СЕКРЕТАРІЯТІ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ У ВАРШАВІ.**

В пятницю рано урядовці політичної поліції прибули до соймового будинку у Варшаві та предявили наказ переведення ревізії в домівці Українського Клюбу. Ревізію переводжено в присутності команданта соймової сторожі. Забрано майже все, що находилося у столі секретаря Клюбу та у двох великих шафах б. послів і сенаторів.

Ще в ночі арештовано в приватному помешканні секретаря Українського Клюбу **Володимира Косоноцького**, який є членом Головної Державної Виборчої Комісії, як делеґат Українського і Білоруського Виборчого Бльоку. Арештовано також машиністку Українського Клюбу **Катерину Вишнівську.**

**ЗАПЕЧАТАННЯ КНИГАРНІ „РІДНОЇ ШКОЛИ“ У ЛЬВОВІ.**

В пятницю вранці переведено поліційну ревізію в книгарні „Рідної Школи“ в будинку „Народньої Гостинниці“ у Львові, після чого книгарню запечатано. Безпосередню причину до ревізії й запечатання книгарні дала ревізія в якогось селянина, який тількищо вийшов з книгарні з пакуночком книжок.

**АРЕШТУВАННЯ ІНШИХ ДІЯЧІВ У ЛЬВОВІ.**

В пятницю вранці переведено ревізію в мешканню адвоката **д-ра Олександра Марітчака** та самого його арештовано. Цікаво, що д-ра О. Марітчака три дні тому випущено на волю, після того, як арештовано його у звязку з поїздкою по краю канадійця Дея. Арештовано також відомого громадянина п. **Михайла Стефанівського**, члена Народнього Комітету.

# Як живуть арештовані посли в Берестю.

Як доносить варшавська ґазета „Роботнік“, арештовані посли, що находяться у військовій твердині в Берестю, польські та українські, є зовсім відтяті від світа. Сидять вони по двох в одній келії, але так, що кождому послови поляковн додано одного українця або білорусина. Не дістають ніяких книжок, ґазет ані тютюну. Навіть шахів для розривки їм відмовили.

Підчас останнього побуту слідчого судді Демната в Берестю вязні просили його, щоби давали їм книжки і ґазети. Коли їм відмовлено, запротестували проти цього криками і биттям в двері. За те вязнична управа покарала їх ріжними загостреннями.

Вязні піддані строгій військовій дисципліні. Перед кожним старшиною мусять стояти „позір“ і промовляти відповідним тоном. З цього приводу приходить часто до прикрих непорозумінь. Коли вязні ідуть купатися, убрання їх піддають дезинфекції, а коли це повторилося кілька разів, остались з них тільки лахи. В часі кождої купелі вязничний цирулик голить арештованим голови. Хто має гроші, може від часу до часу щось собі купити з військової кантини.

# Польська школа для 6 дітей.

Німецька влада заложила, як пишуть німецькі ґазети, в місцевости Бомс на границі Західних Прус школу для польської національної меншости. Спершу зголосилося до цеї школи 18 польських дітей, але це число змаліло згодом до 8. Тепер ходить лишень шість хлопців і двоє дівчат, але школа істнує дальше.

Цей факт говорить про себе дуже багато. Порівнання урядових практик з українським шкільництвом в Польщі полишаємо нашим читачам.

# Більшовицька наука.

Комісаріят освіти Радянської України ухвалив скасувати катедру історії України при Українській Академії Наук в Київі. Історична секція, якої головою був проф. Грушевський, має бути розвязана. Припинено також журнал „Україна“, що виходив під редакцією проф. Грушевського. Все тому, будьтоби згадані установи викладають історичні події на Україні незгідно з комуністичною наукою.

Крім того радянська влада розвязала комуністичні орґанізації при Білоруській Академії в Минську. Причиною розвязання була боротьба між білорусами і москалями в академії. На думку більшовиків ця академія не була осередком комунізму, але національної демократії, що хоче утворити білоруську національну республику.

# Що діється в краю?

**Ревізії переводить поліція по читальнях, кооперативах і інших українських установах, а також приватних домах.** Між іншими такі ревізії були в **Чортківщині, Олеську, Космачи, Станиславівщині** і т. д. Арештовано дальше багато української інтеліґенції, а також селянства і робітництва. Із священиків арештовані між іншими: о. П. Івахів із Заруддя пов. Тернопіль, о. Іздрик з Олеська, о. М. Гуньовський з Манівець пов. Тернопіль і о. Клепарчук з Черниці.

В **Самборі** арештували кооператора Остапа Коберського, кандидата з листи Українського Виборчого Бльоку у виборчій окрузі ч. 49 (Самбір) під замітом забурення публичного спокою.

В **Болехові** арештували адвоката д-ра Лисинецького.

В **Здолбунові** (на Волині) арештували між іншими б. українського посла А. Нивинського та його жінку, в **Рівному** б. посла О. Дроздовського, Як. Казимірського та кількох інших. По цілій Волині йдуть тепер арештування українських свідоміших громадян.

В **Радехові** арештовано другий раз адв. д-ра Яр. Селезінку та його жінку Ніну. Після першого арештування слідчий суддя в Золочеві випустив їх на волю. На двірци радехівська поліція арештувала їх вдруге під замітом шпіонажі і відставила їх до Тернополя, а звідси до Золочева. **Шпіонажі мали допуститися через те, що селяни, які приходили до адвокатської канцелярії д-ра Селезінки за порадою в справі ревізій та арештовань, випитувалися подрібно про ті події а д-р Селезінка записував собі свідків.**

З **Бережан** доносять, що з тамошної слідчої вязниці вивезено кудись арештованих адвокатів, д-ра Вол. Бемка і д-ра М. Західного та б. посла Кузика. Говорять, що вивезли їх до тюрми в Білостоці.

Польські ґазети доносять, що нібито підчас ревізії в о. Вол. Сухого в **Болехові** найшли „герб“, де зображений український вояк, що топче триголового змія, з яких одна є польського вояка, друга чеського, а третя румунського. **У Гошові** пов Болехів в пароха о. Петра Стебника найшли нібито якісь військові предмети та пластові фотоґрафії. **У Підбережі** пов. Станиславів у Мих. Качана найшли буцімто ножиці до перетинання дротів, обіжник УВО і записки протидержавного змісту, а в Дм. Вовка відозви. **У Ганусівцях** в М. Перкали найшли нібито 3 баґнети, ножиці та муніційну скриньку, в Гр. Чепиги льонт. Усіх трьох арештовано.

# Проти польської опозиції.

Число арештованих бувших послів зростає, одночасно сиплються засуди на опозиційних діячів. Голова управи хлопської партії А. **Валерон** у Варшаві мав останніми часами три судові процеси за оголошення друком відозв, звернених проти теперішньої влади. Дістав по три місяці вязниці, разом 9 місяців.

В Соснівци відбувся судовий процес проти б. посла **Квапінського** з польської соціялістичної партії. Закинули йому, що на одному вічу закликав робітників до загального страйку і грозив маршом на Варшаву, щоб усунути теперішний уряд. Засудили його на рік вязниці з твердині. Квапінський знаний з того, що просидів 10 літ в царській тюрмі в боротьбі за визволення Польщі.

В Лодзі засудили за подібну справу б. німецького соціялістичного посла **Зербе на 6 місяців вязниці.** В Люблині засудили б. посла Стан. **Кострубалу з партії „Визволене“** на місяць арешту за промову на вічу.

В Добромишлі арештували б. польського посла Павловського під закидом державної зради і забурення спокою. — Павловський, член хлопської партії, кандидує на першому місці листи Центроліву в перемиській окрузі.

На приказ слідчого судді в Яслі арештували в селі Врублевій б. посла Мадейчика з партії Піяст. Йому закидують протидержавну діяльність

# По широкому світі.

В РУМУНІЇ викрито велику шпигунську історію в користь більшовиків. В справу вмішані деякі румунські достойники, між іншими начальник тайної поліції Попеску, що кермував цілою роботою. Арештовано сто кількадесять осіб. Осередком шпигунської акції був Відень, а звідси йшли приказн до шпигунів у Румунію. Вони вивідували тайни румунської армії, перекупивши офіцирів ґенерального штабу. Показалося, що більшовикам залежить дуже на Румунії, бо туди піде головний удар більшовицької армії у майбутній війні. Кажуть, що викрита шпигунська орґанізація мала на меті убити румунського короля.

РЕВОЛЮЦІЮ В БРАЗИЛІЇ можна уважати покінченою. Владу в державі переняла військова диктатура, зложена з трьох ґенералів. Вправді прихильники давного уряду старалися повалити нову владу і пробували в Ріо де Жанейро та в кількох інших містах виступити з контрреволюцією, але її здавлено кріваво. Які зміни потягне за собою бразилійський переворот в міжнародній політиці, покищо не знати. То певне, що уряд північно-американських зединених держав бразилійською революцією невдоволений.

ПОВСТАННЯ НА КАВКАЗІ поширюється. В країні Азербейджані появились великі повстанчі відділи під командою Ромазана Оґлуя. Коло Джебраілу повстанці розбили відділ червоного війська, причому згинуло 600 вояків. Зате червона армія зрівнала чотири села з землею. В Баку арештовано 27 членів повстанчого комітету. Частина робітників страйкує. Між робітництвом ширяться відозви, щоби до нових робітничих рад не вибирати ні одного комуніста, щоби вернути право приватної власности та вільну торговлю. В Грузії повстанці вбили 16 комуністів. Комунікація на Кавказі утруднена, так, що денеде ходять тільки панцирні поїзди.

# Ратуйте „Рідну Школу”!

Ще в початках національного відродження створив український нарід „Рідну Школу“ (Українське Педагогічне Товариство) для зберігання української молоді від шкідливих впливів, для оборони прав народу на рідне виховання.

До часу світової війни мала ця установа поважний дорібок. Вона не тільки воскресила традицію рідного виховання, але й численними своїми школами та виховними заведеннями з успіхом проводила в життя ідею свого виховання.

По закінченні світової війни почав український нарід поносити наслідки програної у визвольній боротьбі. Тоді то спираючися на § 8. версайського договору з 1919 р. вставленого в конституцію Польщі як арт. 110, поширила „Рідна Школа“ свою діяльність до того, що її буджет на 1930-31 рік обчислений на 2.200.000 зол., себто 250.000 долярів. В останніх часах потерпіла „Рідна Школа“ чимало важких ударів чи то у знищенню будинків чи інвентаря, а найважніше — в усуненню від праці на полі народнього виховання довголітніх працьовників наслідком закриття шкіл (у Рогатині, Станиславові, Чорткові).

„Рідна Школа“ не здержувала ніколи природного розгону української стихії й дозволяла засновувати свої школи всюди там, де заходила для цього оправдана потреба. А не здержувала тому, бо вірила, що свідома українська маса не відкаже потрібних засобів. І не перечислилася. Жертвенність, головне і майже одиноке джерело доходів „Рідної Школи“ зростало з року на рік. Зросла й останнього року на 17.000 золот. у порівнанні з попереднім роком. Цього року ця жертвенність мусить дати до самої Централі 380.000 золотих, щоби „Рідна Школа“ могла взагалі утриматися.

Останнього місяця жертвенність упала до такої низької суми, яка не вистає навіть на відсотки від довгів. Учительству не виплачено у Львові за жовтень, а в деяких місцях за вересень, ба й за серпень. Алеж цілий нарід має супроти них зобовязання. Вониж виховавці його дітей.

Через своїх представників нарід заєдно домагається на загальних зїздах засновування нових приватних шкіл. Тому цілий нарід мусить дати засоби на їх утримання, вивінування, доповнення й відбудову.

Тому звертаємося до всіх українців та організацій, щоби негайно визначною грошевою допомогою дали „Рідній Школі“ спромогу перетрівати цей важкий час. Здаємо собі якслід справу з того стану, в якому находиться тепер наш нарід. Але здаємо собі й з того справу, що найменше зволікання з визначною допомогою може спричинити наглий упадок „Рідної Школи“.

**Зрілий нарід до цього не допустить.**

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ“.

— **Убив батька.** В Озерянах пов. Бучач 20-літній Василь Гриньків посварився зі своїм 66-літнім батьком Богданом і пробив його ножем на смерть.

— **Капітан застрілив капітана.** В інституті фізичного виховання у Варшаві капітан-лікар д-р Шидловський убив капітана-лікаря Павелка. Вони здавна ворогували зі собою, аж 30. жовтня Шидловський вистрілив до свого противника шість разів. Д-р Павелек вибіг на коридор і там упав мертвий. Вбивника арештовано.

## Останні вісти.

### Новий удар українському шкільництву.

З Дрогобича наспіла сумна вістка, що польська влада **замкнула й опечатала тамошню українську приватну ґімназію „Рідної Школи“.** Після розвязання державної української ґімназії в Тернополі, приватної ґімназії „Рідної Школи“ в Рогатині і народньої школи „Рідної Школи“ в Чорткові це новий важкий удар українському шкільництву.

## Подумайте про це.

Всі то знаємо, що хлібороб продає своє збіже мяйже за безцін, але хліб з того збіжа по містах втроє дорожчий. Селянин продає жито по 12 зл., а пшеницю по 17 зл. за 100 кґ., але кільоґрам житного хліба у Львові коштує 40 ґр., значить, 100 кґ. малиби коштувати коло 40 зл. Те саме з мясом. Хлібороб продає різникам живі штуки по 1 зл. за кільо живої ваги, але 1 кґ. шинки у Львові коштує 6 зл. 40 ґр., а у Варшаві до 9 зл.

Нехай пекарі і різники доказують як хочуть, що такі ціни хліба і мясних виробів мусять бути, то всетаки такі ціни не є оправдані. Ріжниця в цінах між сирими плодами і їх виробами є рішучо за велика і вона остає в кишенях пекарів і різників, а навіть збогачує їх тоді, коли вони нарікають на високі податки.

У Швайцарії була недавно також така ріжниця в цінах. Різники продавали мясо і мясні вироби по цінах, які далеко відбігали від цін живої ваги. Це доводило до крайности рільників і споживачів. Тоді рільники взялися до продажі битого мяса, а навіть зачали закладати по селах кооперативні вудженярні й продавати готові масарські вироби. Тоді різники і масарі почали спускати ціни, але було вже запізно. Один за другим почали замикати свої інтереси, так що осталась ледви четвертина різників.

Подібний голос чуємо сьогодні по селах Польщі. Всюди йдуть голоси за тим, щоби закладати по селах масарні. Вже недавно, як пишуть польські ґазети, у Варшаві має появитися вудженина сільського виробу, далеко дешевша від виробу міського.

У Львові та в інших наших містах якось про це не чувати, бо наше село ще не думає про поправу цін своїх продуктів. А крайня пора подумати.

За **„Добробутом“.**

## Нові книжки і видання.

ЖІНОЧА ДОЛЯ, практичний календар-порадник для українського жіноцтва на 1931 р. Накладом редакції часопису „Жіноча Доля“ в Коломиї. Сторін 160 + календарна й інформаційна часть. -- Книжка визначається інтересним змістом, на який зложилися між іншими статті: В чиїх руках розвій нашої кооперації? Ряд статей д-ра О. Яременка і д-ра С. Парфановича про домашню господарку та гіґієну домового життя, практичні поради Костя Мазуренка і Я. Чорнобривого, інж. Гнатковського про садівництво й городництво, спомини А. Чайковського й У. Кравченка про Н. Кобринську та багато іншого. Книжка цікава для кожної української жінки, міщанки та селянки.

Ґен **М. Омелянович-Павленко:** СПОМИНИ. Накладом Української Видавникої Спілки у Львові 1930. Сторін 64. — Автор, бувший командант Української Галицької Армії з 1919 р., займається подіями в роках 1917 і 1918 на Придніпрянській Україні в часі російської революції та будування української держави. Книжка є цінним причинком до найновішої української історії.

## НОВИНКИ.

— **Новий поділ Львова на дільниці** переведено наслідком прилучення підміських громад до міста. Великий Львів поділено тепер на 9 дільниць (доси було 6). Села Козельники і Кульпарків прилучено до І. дільниці, Кривчичі до IV., часть Богданівки до VI., з решти Богданівки, частини Кульпаркова, Сиґнівки, Білогорщі і частини Клепарова утворено VII. дільницю, з решти Клепарова, Голоска і Замарстинова VIII., а зі Знесіння і частини теперішньої III. дільниці IX.

— **Великі злодії.** Начальник правного бюра варшавського маґістрату Г. Домбровський вкрав коло 100 тисяч зл. і втік. — У варшавській Касі Хорих касієр Червінський вкрав 20 тисяч зл. Кажуть, що в тій касі є ще більше крадежий. — Почтового урядовця Рознера у Львові засудили на 6 місяців тюрми за крадіж 14.609 зл.

— **Американські листи** не доходять чисто до до рук адресарів, бо крадуть їх на почті. На головнім двірци у Львові арештовано підурядника Василя Паньчака за крадіж американських листів, з яких витягав доляри. — Подібний випадок стався на почті, де арештовано листоноса Людвика Цицуляка, при котрім найшли три американські листи.

— **Крадіж в потягу.** В переділі І. кляси особового поїзду, що їхав з Бучача до Станиславова, хтось украв Ст. Баліцкому, директорови каси ощадности в Бучачи, дві валізи. В одній була ґардероба, в другій 2 тисячі долярів і багато документів.

— **Напад на почтове авто.** На гостинци коло Будзінфца заставлено, як доносить з Катовиць, колоди дерева і почтовий самохід мусів станути. Тоді вискочило з ліса трьох замаскованих людей, вирвали шоферови револьвер і ключі від воза, порозпорювали мішки і забрали ріжні пакунки та 400 німецьких маток готівкою. Потім замкнули шофера в самоході і втікли.

— **Напад на почтовий віз.** На дорозі, що веде з Томашова до Белзця, напало на почтовий віз 5 людей, вбили візника Станислава Гупку, тяжко зранили Б. Іґнатюка і зрабували 13.720 зл. готівкою та грошеві листи.

— **Всюди те саме.** До складу тютюну В. Комасевича в Добромилі вломилися в ночи злодії і забрали 1.260 долярів та 7.230 зл.

— **„Стшелец“ убив війта.** В Курниках пов. Збараж член місцевого „Стшельца“ убив війта Францішка Шеліґу, поляка, стрілявши йому з кріса в живіт. Убийника вправді арештовано, але впливові поляки стараються, щоб його пустили на волю.

— **Роздертий ґранатою.** В селі Рибниках пов. Бережани 22-літній Атанас Гринишин розбирав ґранату з часів світової війни. Ґраната вибухла й розірвала його на кусники.

— **Марнотратник.** Майор Станислав Кравс у Львові любив забавитись і погуляти. Познакомившись з одною танцюристкою, прогуляв з нею всі свої гроші і гроші жінки, а вкінці сягнув і по військові гроші в сумі 20 тисяч зл., призначені на виплату заслуженим рядовим. Вкінци справа вийшла на верх, його мали арештувати і поставити перед суд, але він утік з танцюристкою за границю.

## ДОПИСИ.

**ЧЕРНЕВА ПОВ. МОСТИСКА. (Історія напису на школі).** Ще перед війною побудовано в Черневі 4-клясову поверхову школу. Патріотична громадська рада і місцева шкільна рада вистаралися у шкільної австрійської влади, що цю школу названо іменем Тараса Шевченка. В тій цілі зроблено великі залізні букви та вцементовано їх на стіні над входовими дверима. Напис цей перебув російську інвазію і українсько-польську війну. Аж дня 21. жовтня ц. р. приїхав до Чернева староста Сенкевич і приказав війтови напис зняти, що перестрашений війт і зробив, складаючи відорвані залізні букви у шкільній канцелярії. Але й на тім не скінчилося, бо староста приказав за кілька днів ці букви доставити в переховання до староства. Війт винаняв підводу, відставив букви до Мостиськ і зложив їх у возівні в будинку староства.

**РАВЩИНА. (Нові тягарі для громад).** Равське староство приказало многим громадам виставляти нічні варти, що мають пильнувати польські фільварки перед підпалами та залізниці й гостинці перед знищенням. Вільних від тих варт є тільки 26 громад, переважно з польським або німецьким населенням. Кожда варта має одного команданта і двох заступників. Командантами встановлено людей „певних“, головно поляків, що мають право користуватись зброєю, а громади обовязані давати їм винагороду, яка рівняється подвійному зарібкови рільного робітника. Варти мають робити службу днями і ночами, тому на громади наложено обовязок дати їх командантам відповідне приміщення зі світлом, а навіть опалом. Вкінці сказано в старостинському розпорядку, що польська людність інтересованих громад не може поносити цього тягару, наложеного на громаду, а власники або державці фільварків можуть, як хотять, причинятися до грошевих коштів, і то найбільше в одній третині або половині.

## Конкурс.

**Вписи до господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта“ в Милованню на рік 1931.**

Шкільний рік в однорічній господарсько-садівничій школі Т-ва „Просвіта“ в Милованню розпочинається 20. січня 1931 р. і треватиме до 20. грудня 1931 р.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта“ у Львові проголошує вписи на приняття до школи 40 учеників з приміщенням в приюті під такими умовами:

1. Зголошуватися можуть мущини в віці 16—24 літ, що скінчили народню школу.

2. Оплата за приміщення в шкільнім приюті, опал і світло виносить 5 зол. місячно. Вписове 15 зол. на початку шкільного року. Наука в школі безплатна. Прохарчовання одержуть ученики в кооперативній харчівні школи, веденій учениками під доглядом учителя за оплатою 35—40 зол. місячно.

3. Кождий ученик має мати одіж (в тім одіж до праці), 4 пари біля, 4 ручники, 2 простирала, подушку, покровець, сінник, а також ложку, вилки, ніж, тарілку, мисочку і півлітрове горня (бляшане поливане).

4. Родичі чи опікуни зобовязуються письменно платити за удержання і приміщення що місяця з гори.

Навчання в школі в зимі головно теоретичне, в літі головно практичне.

Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа Т-ва „Просвіти“ в Милованню, п. Стриганці, н/Дн. (Stryhańce), До зголошення належить долучити останнє шкільне свідоцтво, посвідкг рогичів, що зобовязуються платити за ученика і значки на 75 сот. на відповідь. Про приняття і день приїзду повідомить управа школи по 15. грудня 1930 р. — **Головний Виділ Т-ва „Просвіта“.**

Видає С-ка „Діло“, зар. стов. з обмеж. пор. — За редакцію відповідає Ол. Кузьма. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10.

| | | | |
|---|---|---|---|
| 11 | 11 | 11 | 11 |
| 11 | 11 | 11 | 11 |
| 11 | 11 | 11 | 11 |
| 11 | 11 | 11 | 11 |
| 11 | 11 | 11 | 11 |
| 11 | 11 | 11 | 11 |